

Ба Шӯрои диссертатсионӣ 6D.KOA-079–и назди
Институтуи фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқ ба
номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии
илмҳои Тоҷикистон (734025, ш. Душанбе, хиёбони
Рӯдакӣ 33)

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевич дар мавзӯи
«Интиҳобот ва нақши он дар таҳкими давлатдорӣ муосир (таҷрибаи
Тоҷикистон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз
рӯйи ихтисоси 23.00.02 – ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Диссертатсияи илмӣ Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевич ба
яке аз масъалаҳои муҳим ва мубрами давлатдорӣ муосир –
нақши интиҳобот дар ташаккули низоми қонунманд ва рушди
демократия – баҳшида шудааст. Мавзӯи дорои аҳамияти
назариявӣ ва амалӣ буда, бо назардошти таҷрибаи Ҷумҳурии
Тоҷикистон таҳқиқ ва баррасӣ шудааст. Дар шароити
ҷаҳонишавӣ, ки тағйироти босуръати сиёсӣ ва иҷтимоӣ рӯй
медиханд, интиҳобот на танҳо ҳамчун як унсурӣ ифодаи
иродаи халқ, балки ҳамчун воситаи калидӣ барои таъмини
қонунмандӣ, субот ва рушди устувори низоми сиёсӣ шинохта
мешавад.

Муаллиф дар таҳқиқоти худ аҳамияти интиҳоботро дар
таҳкими ҳокимияти сиёсӣ, устувории низоми қонунгузорӣ ва
тавсеаи арзишҳои демократӣ махсус таъкид менамояд.

Дар ин замина, таҷрибаи Тоҷикистон, ки дар давоми солҳои
соҳибистиқлолӣ марҳилаҳои гуногуни рушди сиёсӣю
иҷтимоиро паси сар намудааст, ҳамчун як намунаи мушаххас
мавриди таҳлил қарор гирифтааст. Тоҷикистон интиҳоботро
ҳамчун яке аз воситаҳои муҳимтарини таъмини пайдории
давлатдорӣ миллии ва рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ қабул
намудааст.

Таҳқиқоти мазкур аҳамияти назаррас дорад, зеро он масъалаҳои асосии такмили низоми интиҳоботӣ ва мутобиқ кардани он ба стандартҳои байналмилалиро баррасӣ мекунад. Ин таҳқиқот метавонад ҳамчун роҳнамои илмӣ барои таҳкими асосҳои демократӣ, тақвияти низоми ҳуқуқӣ ва густариши арзишҳои демократӣ дар Тоҷикистон ва минтақаҳои он хидмат намояд.

Бо дарназардошти ин, корҳои илмӣ муаллиф дорои аҳамияти амалӣ буда, метавонанд дар коркард ва татбиқи стратегияи давлатӣ дар самти рушди низоми демократӣ, баланд бардоштани иштироки шаҳрвандон дар равандҳои сиёсӣ ва таъмини қонунмандии фаъолияти ҳокимият саҳми назаррас гузоранд.

Таҳқиқоти пешниҳодшуда дорои сохтори дақиқ ва мантиқӣ буда, аз муқаддима, ду боб, панҷ зербоб, хулоса ва пешниҳодҳо, ҳамчунин рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат аст. Ҳар як бахши диссертатсия бо тарзи мантиқӣ ва пайгирона ба ҳам пайванд шуда, тамоми ҷанбаҳои муҳими мавзӯро фаро мегирад. Сохтори кор имконият медиҳад, ки мавзӯ аз нуқтаи назари назариявӣ ва амалӣ ба таври ҳамҷониба таҳқиқ карда шавад.

Дар муқаддима аҳамияти мавзӯ ва масъалаи тадқиқотӣ, дараҷаи омӯзиши он, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот бо равшании комил баён шудаанд. Муаллиф бо асоснокии методологӣ нишон медиҳад, ки чӣ гуна масъалаҳои мавриди таҳқиқ барои таъмини рушди сиёсӣ, таҳкими демократия ва суботи миллӣ аҳамияти хоса доранд. Ин бахш ҳамчунин заминаҳои назариявӣ, методологияи тадқиқот ва навоварии илмӣ таҳқиқотро муайян менамояд.

Дар боби аввал: "Ҷанбаҳои назариявӣ методологии интиҳобот" муаллиф моҳияти интиҳоботро аз дидгоҳҳои назариявӣ шарҳ дода, принципҳои асосӣ, унсурҳои ҳуқуқӣ ва қонунгузорию вобаста ба интиҳоботро таҳлил мекунад. Бо истифода аз осори муҳаққиқони маъруфи ватанию хориҷӣ, таҳқиқоти муаллиф дар бораи аҳамияти

интиҳобот ҳамчун воситаи таъмини суботи сиёсӣ ва рушди устувори давлатдорӣи миллӣ маълумоти муфасссал медиҳад. Таҳлил нишон медиҳад, ки чӣ гуна арзишҳои демократӣ ва механизмҳои ҳуқуқӣ метавонанд барои беҳтар кардани равандҳои интиҳоботӣ мусоидат намоянд.

Боби дуюм: "Интиҳобот ва технологияҳои интиҳоботӣ дар шароити таҳкими давлатдорӣи миллӣ". Ин боб ба нақши амалии интиҳобот дар таҳкими давлатдорӣи миллӣ бахшида шудааст. Муаллиф тавачҷуҳи махсусро ба нақши мушоҳидони миллӣ ва байналмилалӣ, истифодаи технологияҳои муосир дар раванди интиҳобот ва таъсири онҳо ба шаффофият ва қонунмандии интиҳобот равона намудааст. Бо истифода аз таҷрибаи воқеии Тоҷикистон, муаллиф нишон медиҳад, ки чӣ гуна татбиқи технологияҳои иттилоотӣ метавонад иштироки фаъоли интиҳобкунандагонро таъмин намуда, шаффофияти раванди интиҳоботро баланд бардорад. Ин бахш ҳамчунин масъалаҳои вобаста ба мушоҳидаи интиҳобот, ҳалли мушкилоти амалӣ ва роҳҳои татбиқи беҳтарин таҷрибаҳои байналмилалиро дар бар мегирад.

Дар хулоса натиҷаҳои асосии таҳқиқот ҷамъбаст шуда, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ бо тавсияҳои мушаххас ҷиҳати тақмили низоми интиҳоботӣ ва густариши арзишҳои демократӣ шарҳ дода шудаанд. Пешниҳодҳои муаллиф, ки ба тақмили қонунгузорӣ, истифодаи самараноки технологияҳои иттилоотӣ ва таъмини шаффофият равона шудаанд, барои рушди минбаъдаи интиҳоботи демократӣ дар Тоҷикистон арзиши амалӣ доранд.

Ҳамин тариқ, сохтор ва мазмуни диссертатсия имконият медиҳанд, ки масъалаи интиҳобот ҳамчун як воситаи муҳими таҳкими давлатдорӣ ва рушди демократия аз ҳама ҷониб таҳлил карда шавад.

Афзалиятҳои диссертатсия:

- Навоварӣ ва сахми илмӣ. Тадқиқот дорои унсuri навоварӣ мебошад, зеро муаллиф масъалаҳои интиҳоботро на танҳо ҳамчун

як раванди сиёсӣ, балки ҳамчун воситаи таҳкими арзишҳои демократӣ ва давлатдорӣи миллӣ баррасӣ кардааст. Пешниҳодҳои муаллиф оид ба истифодаи технологияҳои иттилоотӣ, назорати шаффоф ва нақши мушоҳидони интиҳоботӣ метавонанд барои рушди минбаъдаи низоми демократии Тоҷикистон замина фароҳам оранд.

- Муносибати ҳамаҷониба ба масъала. Муаллиф мавзӯро аз дидгоҳҳои гуногун – назариявӣ, таърихӣ, ҳуқуқӣ ва амалӣ таҳлил намуда, ба ҳар як ҷанбаи он аҳамияти махсус додааст. Дар тадқиқот ҳам аҳамияти назариявии интиҳобот ва ҳам нақши амалӣ ва корбурди он дар равандҳои сиёсии кишвар баррасӣ шудаанд.
- Истифодаи манбаъҳои васеъ. Дар диссертатсия рӯйхати васеи адабиёти илмӣ дохиливу хориҷӣ истифода шудааст, ки ин имконияти баҳодиҳии ҳамаҷониба ва асоснокро фароҳам меорад. Муаллиф тавонист бо истифода аз осори муҳаққиқони маъруфи ватанӣ ва байналмилалӣ таҳлилҳои амиқ анҷом диҳад ва натиҷаҳои худро мутобиқ намояд.

Аммо дар баробари муваффақиятҳои бадастомада, таҳқиқоти диссертатсионӣ дорои як қатор камбудӣҳо ва норасоиҳо низ мебошад, ки ба сатҳи умумии кори илмӣ таъсири муайян мерасонанд. Ин нуқсонҳо метавонанд ҳамчун ҷанбаҳои муҳим барои такмил ва таҳияи минбаъдаи рисола баррасӣ шаванд. Онҳоро метавон ба таври зайл нишон дод:

1. Дар баҳши якум ба ҷанбаҳои назариявӣ таърихӣ интиҳобот таваҷҷуҳи зиёд дода шудааст, ки нисбат ба баҳши дуюм, ки ба масъалаҳои амалӣ ва технологияи интиҳоботӣ баҳшида шудааст, фарқияти бузург дорад. Қисмати дуюм бояд бо мисолҳои мушаххас ва таҳлили амиқтар такмил дода шавад.
2. Дар диссертатсия таҳлили ҷанбаҳои амалии интиҳобот, ба монанди мушкилоти мушаххаси раванди интиҳоботӣ дар Тоҷикистон ва пешниҳоди роҳҳои ҳалли онҳо, ба таври кофӣ инъикос наёфтааст.

Ин боиси кам шудани арзиши амалӣ ва тавсиявии тадқиқот мегардад.

3. Ҳарчанд дар диссертатсия усулҳои гуногуни тадқиқот зикр шудаанд (низомӣ, функционалӣ ва ғайра), нақши онҳо дар таҳлили масъалаҳои мушаххас дақиқ шарҳ дода нашудааст. Бояд нишон дода мешуд, ки чӣ гуна ин усулҳо ба кашфи натиҷаҳои тадқиқот мусоидат кардаанд.
4. Дар диссертатсия таҳлили муқоисавӣ бо таҷрибаи кишварҳои дигар ё минтақаҳои дигар намоён нест. Ин метавонад барои нишон додани бартарӣ ё мушкилоти низоми интиҳоботии Тоҷикистон ва баррасии таҷрибаи байналмилалӣ муфид бошад.
5. Гарчанде, ки дар хулоса ва пешниҳодҳо зарурати такмили низоми интиҳоботӣ таъкид шудааст, тавсияҳо дар мавриди амалисозии таҷрибаи интиҳоботӣ ба таври мушаххас пешниҳод нашудаанд. Илова кардани тавсияҳои мушаххас барои такмили қонунгузорӣ ё ҷорӣ кардани технологияҳои муосир зарур аст.
6. Дар диссертатсия иштибоҳҳои имлоӣ ва техникӣ ба мушоҳида мерасанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи мазкур ҳамчун як таҳқиқоти илман асоснокшуда ва бо мантику пайдарпайии дохилӣ анҷомёфта арзёбӣ мешавад. Ҳарчанд ки дар қори диссертатсионӣ баъзе камбудӣҳо ва норасоӣҳо вуҷуд доранд, онҳо умуман сатҳи илмӣ ва арзиши тадқиқотиро коҳиш намедиханд ва ба аҳаммияти натиҷаҳои бадастомада таъсири назаррас намерасонанд. Диссертатсияи Баракотов Бобоҳоча Сайфуллоевӣ ба талаботи банди 31-33-и "Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ", ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ аст. Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона омода гардида, бо мазмуни амиқ ва сохтори муназзами дохилӣ ташаккул ёфтааст. Натиҷа ва нуктаҳои илмӣ пешниҳодшуда барои ҳимоя саҳми шахсии муаллифро дар ҳалли

мушкилоти мушаххаси илмӣ, аз ҷумла пажӯҳиши ҷанбаҳои баргузори маъракаи интиҳоботӣ, ба таври равшан нишон медиҳанд.

Тадқиқоти диссертатсионии Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевич, ки таҳти мавзӯи «Интиҳобот ва нақши он дар таҳкими давлатдории муосир (таҷрибаи Тоҷикистон)» анҷом дода шудааст, ба талаботи расмии пешбинишуда барои корҳои диссертатсионӣ дар доираи дарёфти дараҷаи илмии номзоди илм мутобиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – «Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ» доништа мешавад.

Тақризи мазкур ба талаботи бандҳои 71-72 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, мувофиқ мебошад.

Муқарризи расмӣ:

Доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент
муовини директори Институти илмию тадқиқотии
рушди устувор ва иқтисоди сабз
назди Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ
ва соҳибкорӣ Тоҷикистон

Курбонова З.М.

14.02.2025

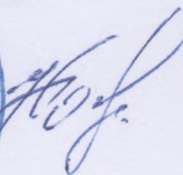
Институти илмию тадқиқотии
рушди устувор ва иқтисоди сабз
назди Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ
ва соҳибкорӣ Тоҷикистон

734055 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, х. Борбад, 48/5

Тел.: +992(37) 234-88-02; +992(37) 234-88-24

e-mail: info@iutet.tj

Имзои З.М.Курбонова-ро тасдиқ менамоям:
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ
ва соҳибкорӣ Тоҷикистон

Ҷураев Ш.Н.